మానస సందేశాఖ్యం

శ్రీ రస్తు. SI.NO. 399

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః Acc. No. 5841

ఇదం

మానససందేశాఖ్యం

కావ్యరత్నం

శ్రీమత్పనప్పాకం రాయబహాదుర్ ఆనరేబిల్ విద్యావినోద

బిరుదాఞ్చితస్య

శ్రీమదనన్తాచార్యనామ్నః సీ. ఐ. ఈ.

విశేషాభిధానస్య విశిష్టాద్వైతమత విరాజమానస్య

సానుగ్రహాఽఽజ్ఞయా

శ్రీమత్కౌశిక గోత్రపవిత్ర శ్రీ శ్రీనివాసాచార్యవర్యపుత్ర

శ్రీమద్రామానుజాచార్య గురువర్య పదాంబుజాసక్తచిత్తసచ్ఛాత్ర

వింజమూరి వీరరాఘవాచార్యనామ్నా విరచితం,

శ్రీ శిష్టావంశ సముద్భూతేన గుంటూరుపురీ వాస్తవ్యేన

సర్వకళాశాలా సంస్కృతోపాధ్యాయేన

శ్రీ సీతారామశాస్త్రి తల్లజేన పరిశోధ్యానుమోదితం చ.

చెన్నపురీ

శ్రీ వైజయంతీ ముద్రాక్షరశాలాయాం

హూణాబ్దేన ౧౯౦౨ సంవత్సరే శాలివాహన శకేన ౧౮౨౪ పరిమితే

శుభకృతుసంవత్సరే చైత్రమాసే ముద్రితం

ప్రకటీకృతం చ.

వెలమూల్యం. రు. ౦-౨-౦.

శ్రీరస్తు.

శ్రీహయగ్రీవాయనమః

ఇదం

మానససందేశాఖ్యం

కావ్యరత్నం

శ్రీమత్పనప్పాకం రాయబహాదుర్ ఆనరేబిల్ విద్యావినోద

బిరుదాలంకృతస్య

శ్రీమదనంతాచార్యనామ్నః సీ. ఐ. ఈ.

విశేషాభిధానస్య విశిష్టాద్వైతమత విరాజమానస్య

సానుగ్రహాఽఽజ్ఞయా

శ్రీమత్కౌశిక గోత్రపవిత్ర శ్రీ శ్రీనివాసాచార్యవర్యపుత్ర

శ్రీమద్రామానుజాచార్య గురువర్య పదాంబుజాసక్తచిత్తసచ్ఛాత్ర

వింజమూరి వీరరాఘవాచార్యనామ్నా విరచితం,

శ్రీ కృష్ణావంశ సముద్భూతేన గుంటూరిపురీ వాస్తవ్యేన

సర్వకళాశాలా సంస్కృతోపాధ్యాయేన

శ్రీ సీతారామశాస్త్రి తల్లజేన పరిశోధ్యానుమోదితం చ.

చెన్నపురి

శ్రీ వైజయంతీ ముద్రాక్షరశాలాయాం

క్రీస్తుశకేన ౧౯౦౨ సంవత్సరే శాలివాహన శకేన ౧౮౨౪ పరిమితే

శుభకృతుసంవత్సరే చైత్రమాసే ముద్రితం

ప్రకటీకృతం చ.

ఏకస్యమూల్యం. రు. ౦-౩-౦.

PRINTED AT THE VAIJAYANTI PRESS,
32, MOUNT ROAD, MADRAS.

ఇష్ట దేవతా గురు స్తుతిః.

౧. శ్రీరంగేంద్రోఃపదకిసలయే నీలమంజీరహైమెశ్రావ్యా
వఃదేవ్యంకప్రణయిమధుపవ్రాతరాజీవక్షైత్రే
నిత్యాభ్యర్చ్యాగతవిధిముఖస్తోమసంశయ్యమానై
స్తైమూంభోకైర్చ్నిబిడనికటేరామపీతోపనీతైః.

౨. శ్రీవత్సచిహ్నమిశ్రం
వందేతజ్ఞాపరాశరవ్యాసౌ
నామిచిరం భట్టాఖ్యౌ
ప్రణమామిచ విష్ణుచిత్త సర్వజ్ఞం.

3. శ్రీకవితార్కిక సింహం
శ్రీకాతుమ్మృతుఃసింహవర్యాయం
అచ్యాగురూనహమి
ప్రభూతరఘురార్యయతీంద్రపదకైశే.

పరమార్థ గ్రంథ కవిస్తుతిః.

ర. వాల్మీకింప్రథమకవిం నమామినిత్యం
వ్యాసంచప్రకటిత విష్ణువైభవంతం
వైయాసింవికదిత విశ్వరూపరూపం
వందేహంవిధితనయంచ పారదర్శిం.

లౌకిక గ్రంథ కవిస్తుతిః

X. సదాకాళిదాసంతుదాదండ్యవంతౌ
హ్యుదాసామిశ్రీకంఠవంద్యంకవీంద్రం
రవింఖారవింహర్షబాణౌమురారిం
స్తువంపత్రిర్భృపాంకావ్యకర్తాభవేయం.

కృతిసమర్పణం.

శ్రీమత్కౌండిన్యగోత్రః శ్రీరజనకుటిగా రావకేదిల్ ప్రవిష్టః
శ్రీమాన్విద్యావినోదః ప్రబలతరయశాశ్శ్రీనివాసార్యపుత్రః,
సీ. ఐ. ఈత్యాదినానాప్రథమవరబిరుదైర్భూతివత్త్వాత్ప్రథావాన్
స్వీకుర్యాద్రాయబహదూర్ సదయహృదయతోషాంతమూర్తిః కృతిం మే.

గ్రంథ ప్రశంసా.

శ్రీమత్పవప్యాక కులావతంసః
శ్రీమానవంతిగురువర్యమతిప్రరాయః
శ్రీశ్రీనివాస ఇతి తస్య కృతేశ్చ యుక్తి
స్త్ర్యారావవస్య కవిలోకదయాకరస్య.

శ్రీనివాసార్య వాక్సారం సందేశం మానసస్య చ
కావ్యరూపేణ కుర్వాణం ప్రేషితః । వితన్వతే.
మకమానస సందేశం వేదాంతార్థేవ యోగిచరితేవ
ఇతి చోదితః ప్రమోదాత్తైసయ శాస్త్రీ కావ్యకృతిః.

పండిత సమ్మతిః.

పురోభాగి పఠంత్యక్త్వా వీక్షంతాం మమ సత్కృతిం
గుణగ్రహణపారీణాః పండితా రామవత్సలా.

అపిచ.

గుణదోషౌ బుధోగృహ్ణన్ ఇందుక్ష్వేళావివేశ్వరః
శిరసాశ్లాఘతే పూర్వం పరం కంఠే నియచ్ఛతి.

ప్రతిజ్ఞా.

ప్రాయేణాత్రగ్రంథే విలసతి హి శిష్యస్య తత్వమద్వైతం
అంతర్యామి బ్రాహ్మణ నీత్యా రామానుజార్య మతరీత్యా.

శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

మానససందేశమ్.

ప్రథమస్సర్గః.

విశుద్ధవిజ్ఞాన ఘనస్వరూపం విజ్ఞానవిశ్రాణనబద్ధదీక్షం
దయానిధిం దేహభృతాంశరణ్యం దేవంహయగ్రీవ మహంప్రపద్యే.

జ్ఞానిజనధరతాభ్యో భగవద్భక్త్యా వాత్త్రికాం స్తుతింవ్యాకరోత్
క్రియతే మయాద్యమానససందేశాఖ్యేన కావ్యరూపేణ.

గ్రంథారంభః

౧. కశ్చిద్యోగాద్ధరిణశిశునా పోషితేనాంబుమధ్యా
వానీతేవప్రచలితమనా లాలితేనాంకమధ్యే
భూయశ్చక్రే పులహమునివాధిష్ఠితేషుస్వవాసం
యోగీశేవప్రపతితభవపాపాబ్ధ నేపథ్యక్రమేషు.

౨. తస్మిన్‌స్థానే సమ్యగకలితా భ్రామ్యమాణో మహాంతం
భ్రష్టః కాలంవిషయరుచినా మానసేనాత్తయోగాత్
నీత్వాభృత్త్వా పతితకులభం జన్మసారంగయోనా
పశ్చాదార్త్తోథపదితకరాం జ్ఞానయోగప్రణాశాత్.

౩. తస్యప్రాచాంసుకృతవశతః కర్మణాంయోగజానాం
లబ్ధ్వాజన్మప్రబలతపసాం బ్రాహ్మణానాంచవంశే

తాపోర్వ్యక్తాద్విగళితఇవశ్రీజమానవప్పుధాంశు
శ్యోగాత్ఖ్యాస్ప్రకటయివిమలం మానసం సందదర్శ.

౪. ప్రత్యాగన్నే మనసివియదాలంబనాత్థీనవిప్ర
స్త్వప్నేత్యావస్థామసమభవగతామద్యసంగేనలబ్ధాం
వ్యస్యస్వైత్యందివయవిధృతం మానసంత్యేత్యదూరా
దాహ్లాదయామాస్త్రమితహృదయస్సాన్వగఠంతస్యతుష్ట్యై.

౫. యోగాత్మస్కందిరవిరదితాదాశ్రవస్యంగహాహో
ర్వృధ్యాత్మాసంవిదమిదమథామానసందార్థ్యథాపి
థస్త్రీర్నాగాల్పిత్రిసుతమహాకాల్పయామానసద్యో
థస్త్రావ్యాత్రాభ్రమమఖపతింకల్పయిత్వాంతిమాతం.

౬. జాతంవంశేవిధివిరచితేచంద్రశ్రాంతకానాం
తత్త్వజ్ఞానాంత్వంప్రథమగణితంజేత్రీసర్వేంద్రియాణాం
తేజాత్థిత్వంత్వయివిధివశాన్నష్టథస్త్రిగ్ధోహాం
యాన్నాభాషామవధవతిపరామద్గ్రహాహోహిప్రభూణాం.

౭. సంతప్తానాంత్వమసిశరణంస్థావరాణాంబుధానాం
దుష్టాంగత్వప్రకృతిజనితాత్పుంస్పృతిస్త్రీశదానాత్
తస్మాద్యాహిత్వదయనవిదయంభ్రుక్కృపాన్యాయరేగ
స్థానంవిస్తారవదశమలయార్గదృష్టిమిత్రైస్త్రీభిఃసా.

౮. త్వచ్ఛిత్రైర్మద్విషయమగజానాయాన్యతర్వంతథ్యం
కామక్రోధప్రముఖరిపోత్స్వారిసేబద్ధదీక్షం
శబ్దాదీనాంవిషయవనధీంద్రియాణాంనితాంతం
ప్రాణాయామంతపనిజపంకల్పయిత్వాదదామి.

౯. గంతుం తత్ప్రథమమపూర్వదాహార్య్వయోః ప్రేషయామి
ర్త్వద్రక్షార్థం యమనియమనే చాద్యభూపేన లబ్ధే
తాభ్యాం దిత్యం త్రిభువనకృతార్థైకవాద్రత్యనిత్యం
స్వారక్షిభ్యామివదన్నపతిర్భ్యాజనేరాజనేన.

౧౦. యుక్తాభ్యాం తవనుసతీత్వతృప్తియాంశోపచార
స్తత్రైర్గత్యేకృమదమయుక్తైస్తాంగృహీత్వావిమృత్తిం
జాయాత్వస్యాత్వపజనైర్మతైరత్రతిష్ఠేత్ప్రివృత్తిః
కాంతాయుగ్మం కిలగృహపతేరేః కాంతితిర్ష్టం.

౧౧. తస్యాః పుత్రాధువనజయినస్సంతి గ్రామాదికూరాః
లోధ్రక్రోధప్రభృతిమధైకైః పాంతి ధాత్రీం ప్రకృత్యా
నిత్యాన్యోవిజయమధురాత్మ్యక్తిచింతస్తుతాస్యం
గర్భప్రేమాన్విత మురితి శ్రీతయైవైరసేనిః.

౧౨. సందేశార్థప్రణయనదక్షిణాభ్యాం దృష్టిం త్యక్తేస్త్రం
ప్రోత్యద్భూదరగాదియుంతప్పితేద్యాదికంతు
సంత్యేశాప్రేకవనిజజనస్త్ర్యాతుకామాధవంతం
తం కామాధూత్ప్రిధునవిధకిహాంసకస్యైవరాజ్ఞః.

౧౩. పశ్చాల్లబ్ధంభవతిమగమం కూరిబ్రాహ్మణం తే
త్వత్రష్టిత్వాగమయనియతం కాలమాసాద్య కార్యం
మాత్సర్యార్థావనియమయోదండయిత్వాద్విపంతా
మప్రాయాణాందితరస్వపతిః ప్రాద్విజాన్తైరిణాజ్ఞాం.

౧౪. సంబాత్యేవప్రణితోయాశ్వప్రవక్త్రైవనాప్రం
తజ్ఞాంతేమంత్యేకవిధిజయమఖ్యాతాకాంవిధేహి

క్షామాక్ష్మీషంక్తుము విగదశ్లో సూధచాంందిశో
రాష్ట్రం తేషాంమమఓవిహితంమంత్రతంత్రప్రయోగైః.

౧౫. శ్లిష్టప్రాప్య నతతవిశ్వ తేజూపకేకంప్రమాధి
ప్యాదోగంధఃకుటిలధిమనో చాపలంకారయంతో
మాయామార్గం నిజనిగుణాదర్ప మత్యాశ్వకేవ
ప్రాపీశ్యావశ్యజనువకలంపీరవస్త్రీ రమధ్యాత్.

౧౬. దంభోదర్పప్రత్యరతరరిపూలోభ మోహావకామదశ్చ
ప్రాగేవాపీత్వ్యబలతరరాడ్గూహ్యదశ్యేలితూః
జాత్యుర్వ్యం వద్యవదతితరాం తేనప్రైవ్య పమాదా
ద్రాక్షాంథావందధతివితరాం ద్వాదశామీరిపూణాం.

౧౭. కృష్ణావిత్యం
దాశగ్ణంతీవిమత బదవీందిర్పయంతీపుంక్త్యాత్
తాంమత్వాశ్వం నిశిదరఃపూంతాట తాంమానిత్యేత్రిం
క్షాత్వాథాన్తైశ్వరదిదితిధీరామబశ్వంజహ్రాః.

౧౮. హింసాస్త్రిశ్చహంబలపతీతాందహావ్యానితాంతం
దుష్టాంప్రోచుఃకుజనకేదాంధాగ్గతన్యైవపక్షం
రక్షోహాత్రైల్యత్రిజగదవతే చక్రధారీముకుందః
కంపైర్దంభాదవిమలమాత్మజ్ఞవాతీన్త్రతహ్యాః.

౧౯. మాయామోహాద్దుర్పహాంధిరధితఃపీడయస్త్రీజనాని
ప్రార్థ్యానిత్యశ్రీరవిదాప్రాపయుప్యంలిశష్టం
యద్వాహాత్మ్యం స్తైరణవిహీతంపర్ప్యయాచ్యంతిబద్ధ్వా
మాధూన్త్వంభైతదధయుర్చ్యతేబ్ధ్య తత్త్వవ్యాసాః.

౨౦. త్వత్తోర్యస్యాద్ద్వహాలోకవిధవం ప్రేక్ష్యమాగా స్త్వమాయాం
తస్మాత్సాపి త్వమిత విజితా తేధ విశ్రీద్యవంతి
ఏతంజిత్వా కతిదనరిపూగా ఉద్ధృపార్శ్విర్హ్యథారా
ట్పాట్టోన్మక్తోమణీరవియథా రాజసేత్వంవిశేషాత్.

౨౧. దృష్ట్వాస్నత్యంతమహాదిదమిదంచాప్తురత్యాంసమంతా
దిత్యాలోచ్యస్వహృదయగతంమాన్యథా ల్లాలనస్త్వం
ఏతాదృంశ్రీకరసదృశా హ్యన్యత్ర ర్ణాసమంస్థా
మారోద్వాటంకురుతివదిభోరాధిపత్యానశేష్టిః.

౨౨. ధర్మార్థం హేప్రియతమ ! సధీరా ప్రేమయుక్తామిమర్థ్యం
మత్వాభూర్గంకేమదమముఖాం ప్రాప్యబంహోరవిద్యేత్
విద్యాంకాంతిం విమల మతి హాసద్యవేశః పార్శ్వం
ప్రాణాయామంతవనిజసఖంగంతుమిహాంకురుష్వ.

౨౩. కాళిందీతీర ఉతిసుఖదా గంగయావమ్మిళిత్వా
మార్గేగంతుష్వన్నకృతిమతరాజానరవ్యత్యహ్యాగ్రా
పూర్వై రైతైర్గ్రపిదిహ్యాతిథిః సుంధరై స్తాత్కృతిర్త్వా
స్త్రీర్త్వాం ప్రాప్య స్వయమపదముఖాంకాత్మ్యపద్మబద్ధపత్రీః.

౨౪. సామయ్యాం భాగ్యమనవరతం వృత్తింపూర్వామిత్త్రీం త్రిశిత్వా
తత్రత్రస్తార్థకలిదిశదంథాను చంద్రాత్మపాదం
బుద్ధ్వాస్నానంవిదరసుఖకన్యత్రీమిత్రంవిదిత్వా
విశ్రామార్థంవనసుఖతరంకృత్స్నసత్యార్థగేహే.

౨౫. ప్రత్యూహోఽధమతిమదనోమిత్రస్వర్గస్వతంత్ర
స్థానశ్రద్ధాపూతిమతిపృతిభ్యాతిసంవిత్తికారః

శేషాచారిస్థిరగుణవతో వర్ణసంఘస్య యద్వ
త్ప్రీత్యాహా తథ భవతి వితరాం సంగతి ర్యుష్మదాస్త్రీ).

౨౭. మధ్యం తేషాం స్ఫురితమునయం మిత్త్రిలస్టైస్యపేతం
రాజ్యశ్రీ కుంకుమనదివైస్పవితం పాద్యశోభం
మారాద్ప్రభాంత్ప్రకమహామనోజ్ఞాలయం తం నికామం
దిక్షు త్వారంధ్ర తతియుతం తద్గుణం త్వద్గృహం వా.

౨౮. తస్మాద్గత్వా స్ఫటికశిఖరాంభో జకల్హారరమ్యం
కాసారం తత్ప్రికకమలం చక్రవాళి స్వరూపం
తత్రోర్ధ్వం తన్మయమితజలైస్సకృత్ప్రభాజనం
శాస్త్రేభ్యోనిత్రధకలుషం కోకిలద్వారశ్రయాభం.

సంతప్యంతే మధురమునయః ప్రత్యహం తీరపాకం
బుద్ధ్యా దిష్టా వధివిరహితా నక్షత్రవాదోత్థమధ్యాత్
అన్యం స్థానం తతజగమితా కృత్రిమస్వం తు మాన్య
పాత్ర కాయం తిర్యక్తరమమితా యమ్యతాత్యర్థవంతం.

౨౯. మిశ్రాస్తత్పుష్పద్యుమవహా దర్శయన్మా కాలిన్యాంతర్యం
తత్త్వం న్యాత్యాజహితయుధా యంవిధ్వయం శాతివర్త
కందాపాందాకమమత్యతియాకారాధశేఖరతమార్గ
సర్వంధత్త్వావిశతద్యు కంయామహిపస్సార్గగామా.

౩౦. పశ్చాద్గంతుం తవమహిఖలంధామవదాన్గాభ్యుతేప్తా
ద్ధ్యాకాలం రామ్య మధ్యవహిత్యప్రభూపత్రకారః
కాయన్యేశవశ్యకమధవం యోధయామోధ్యప్రకాశో
దత్త్యాస్యాప్రమయం ప్రణవయతిదాత్యంతమానందవత్త్వా.

౩౧. మందంమందం స్తృతిగణవయాద్రష్టుకామః స్తదానీ
మార్తణ్డోల్లతిస్ఫుటతమమథప్రాప్యకిక్రీశేషగేవ
దూరాదేవ ప్రణత శిరసా వందనం పాధుకుర్వ
న్నగ్రేతిష్ఠ క్రతిశతమతిప్రాప్తభావస్యతస్య.

౩౨. తత్పూర్వత్వాం ప్రతిగుణపదనీమామహాయుష్యతశ్చ వశ్యం
తస్యామార్గం త్వజిగుణమిత్యేవ దుర్లక్షణవేగాత్
శుద్ధం సత్వం ప్రణమగుణమత్యంతయోగ్యం సమీపే
గంతుం విఘ్నాపదయుగళ స్వేతి సంచింతయం త్వం.

౩౩. తపోనిష్ఠాకేసువిధృతతమర్ధ్యాస్యనమాతిష్ఠ భూమౌ
యామత్ప్రాణాస్వజనవిధుతే కారిమంద్యాగ్రదేశే
జ్ఞాతుం త్వత్తోధునా చరితం యావదాశాం త్వరేచ
స్థిత్వా తావద్భవనముచితో వందనం కుర్వమోఘం.

౩౪. త్వామాత్మాహి స్వజనకనకత్ప్రతేష్య త్వాపృష్టస్వయం శం
ప్రాదయస్యం కిమత్యాద్యుతిక్రతే పేయుష్యతృష్టత్వం
ధత్త్వాత్యంతం మత ఇవ పితుస్సన్నిక్కృష్టోప్యదృష్ట
స్తత్సాధ్యార్థేమనసప్రాథకార్యస్య హేతోః.

౩౫. ప్రయాతస్య త్రాసం ప్రబలతరుతానంతతో వద్ధ్వజానాం
యాగాద్భిస్త్రస్యమనసరసం చిత్తాత్మార్యత్వధార్యం
శాంతం గ్రీష్మకాలి కాలివానీయమాసౌ ఉన్నమార్గం
విత్రావృత్త్యోధ ఇతి హి జనా వస్యజానాత్ప్రసిద్ధః.

౩౬. సోయం సద్యశ్చ్యుతికరుణ త్వత్పురోదాసు కాంక్షీ
వశ్యాత్మాథ్య వదమహాప్తౌ మాహేశ్వరేశ్చ

దత్త్వాసావ్యంయమువివయుతః ప్రేమయామాసహార్ద్రా
ద్రాగ్భూత్వాసువ్యాదముముతఃప్రాప్తవానస్మితేఽగ్రం.

౩౭. కామక్రోధానభవతశమాలోభహింసాశనచాస్త్రాం
మానోదర్ప శ్చలన కరణే నోపమర్ధావిదానీం
ధీరోభూత్వావిషయవిముఖో వర్తతేసద్విజాతి
ర్జంఝూవాతైరివగిరివరో నిశ్చలోప్రాద్యభూమౌ.

౩౮. ముద్రాంద్రాక్ష్యకలవిమయోఽప్యవనానిప్రసాదా
దారుహ్యైవస్తిమితనయనో వీక్షతేనాసికాగ్రం
శబ్దస్పర్శౌ చలితవిశయా రూప గంధౌరసశ్చ
ప్రాదుర్భావంనదధతిమనాపాంప్రతంయోగయోగాత్.

౩౯. నిద్రాలస్యఃపదవిపతితస్యాత్ప్రగత్భ్యంచిత్తే
త్వానానందోవిలసతితమాతత్పమావేనికాంతం
తత్ప్రియాక్షిర్వతుచర్వాన్మిర్యోగల్పప్రదీపం
పందేశార్థంపదముథగవత్సన్నిధాబ్రూహమీయం.

౪౦. తస్యాగ్రాగ్ర్యంవిచలితమయాపాకమూనశ్యకేన
త్వంద్రాక్ష్యస్త్వంమునివరపాద్యమిసంప్రవశ్యలంతం
ద్రష్టుంవేగాన్నిధృతహృదయస్త్వద్భవాన్ప్రాప్తోఽతిదుర్గే
ప్రస్తారంపవనపదముపేదిక్షుకావ్యార్థముంతే.

౪౧. సర్వజ్ఞంత్వాంకలితదవశాంక్రోశ్యమంసార్థముంతే
కించిత్ప్రాహశ్చిత్రఖిలజగతాంమార్గరంవర్గశక్యం
మత్యంతేద్విపత్పృతిరహితంవిఘ్నం కేదిదాహా
హైపద్యంతేసుకృతిముపరంబ్రహ్మనిత్యంచకేచిత్.

౪౨. బ్రహ్మానందం హ్యభిదధతి యే కేచనానంత్యమాహుః
సత్యం కేచిత్తనవ విషయాగోచరం జ్యోతిరాద్యం
జన్మాభావం పదమితి కతి బ్రహ్మలోకాదతీతం
గూఢం స్థానం పరమితి జగుస్తత్వజిజ్ఞాసయా కే.

౪౩. ఏతే సర్వే స్తుతి విరచనానిష్ఠితా వా స్తవేన
ప్రాచాం వాచామభిమతగతౌ వా స్థితత్విస్థిరేవం
మత్వా సత్యాం తవనుతిమిమాం మాస్తగాదర్పవత్త్వం
స్వార్థస్తోత్రం కురుత ఇహ మాయః కశ్చనస్వోదరార్థం.

౪౪. మిథ్యావాదానపదిముక్త్వా కంజ్ఞానదాత్రేణశీఘ్రం
పామీర్యం త్వద్హృదయకమలావస్థితబ్రహ్మణస్త్వం
విజ్ఞానార్థం వయమినయనం ప్రాప్య రత్యైస్స్వభావే
త్వయ్యాశ్రాన్తం పరమమధికం ధ్యానమాలంబ్యతిష్ఠ.

౪౫. త్వత్తత్త్వస్వం గగనమహారిందివ్యము ప్రాకృతాఖం
నైర్గుణ్యార్థం నవ్యముఖకరణం హాయరాహిత్యమతం
లక్ష్మీకాంతం త్రిజగవశం విద్ధి సర్వేశ్వరేశం
భక్తిశ్రద్ధావినయనముక్తైః ప్రయాకృష్యద్యగణం.

౪౬. పాయం ధత్తే భువనకలన స్థేమ భంగాదిలీలాం
నైరాకాంక్షిరమయుణుము వాక్కు త్రివిధం పురస్తాత్
ఇత్థం భూతం భజనమగమం భక్తి భావేనయాహి
శ్రేష్ఠగత్యం నవ హాముఖముయోగాత్ ప్రాజ్ఞయానందిభస్సన్.

౪౭. ఇత్యాశ్రిత్య ప్రస్తవనవిధయోస్తం నమాధా మయోగైః
స్తేనప్రాప్తః పరమపురుషం జోత్యస్వా చాచోదయిత్వా

వైకుంఠే వర్త్యమపి చ యదా యుజ్య నైవ క్షణం త
స్తావత్ప్రాప్తో ౽ వనిగమయో ర్నిర్వికల్పం సమాధిం.

౪౮. అత్రైకత్ర శ్రోత్రం సృత్వ తి బహుల బృతం యోగమార్గ ప్రసాదా
ద్విద్యాం శ్రుత్వా పరి గణనయా మాధవే సద్గుణానాం
భక్త్యా దిష్టః పరమమునివత్ప్రీత్రథా మానసా స్వ
స్వాభావిక్యై కర్మ జనితస్య మైత్ర్యా న కార్యా దధిస్త్వం.

౪౯. తస్మిన్ పాకోటి తనమహనో విష్ణుభక్త్యా హృదాంతా
మిత్రీభూయ ప్రథమతి తదా సర్వ వేదాంత సాక్ష్యాత్
కేవల్యాం స్వం మతమివ సదాకాలవంశా దయం తౌ
వత్య ద్భక్త్యాంగి కటవపతిం వేదయిత్వా ౽ గ్రతః స్త్వం.

౫౦. ఏవం సత్యై క్యస్థి గమనిదర్శ్యాదిక ఒక్షుబ్రహ్మలోకం
గత్వా త్వం గం పరమ పురుష సాధ్య కృత్ వేతుర్ధయా సౌ
వైకుంఠా మం శ్రుతి నిగదితం తద్ధ్విజ స్త్రీకృత్స్నేదం
త్వత్ప్రాప్తో భూయాః పరిగణనయా నిర్వికల్పస్య యోగే.

౫౧. నైకంకాపూర్వాద్భుతమకుళం సంచస్పత్యాదికం మృదం
విద్వైక్యప్రకృతి ప్రకృతిం త్రైతకాంత్రాద్యైర్వహ
లబ్ధ్వా మహత్వం పరమపురుషం సాధ్య కృత్యైశ్వర్యమంగం
విప్రసందేశ ప్రవర హరిభూరైకైక్యత్వకుతః.

ఇతి శ్రీ మానససందేశే
ప్రథమస్సర్గః.

శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

ద్వితీయస్సర్గః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మలస్ఫటికాకృతిం
ఆధారంసర్వవిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే.

౧. జ్యోతిష్మంతం నిబిడకుచయా నిర్మలం నిత్యశోభాః
భక్త్యాసక్తం విరతభజనాః* కాంచనం కాంచనాఢ్యాః
చిత్రీభూతం నవమణిచితాభాస్వరం భాస్కరాభాః
ప్రాసాదాస్త్వాం గుణవతయామిత్రమానందయంతి.

౨. ఉద్యానాని ప్రతిదిశి రుచివ్యాప్తిశాలీని యత్ర
స్థానే తత్రక్వణమధురాః హంసనారీశుకాదీః
దివ్యాః కేటాన్కలితమనసః పుణ్యభాజశ్చయాని
నిత్యాసక్తాః కలమధురితో భ్రామ్యమాణాన్వమాసైః.

౩. గాహస్వత్వం విబుధ! విరజాం సర్వదోషప్రహర్త్రీం
దేవస్యార్హాన్నహమణిమయా స్తంభశాలీన్వ్యపాస్తః
కైంకర్యార్థం నికటనికటే నిర్యన్నిరూఢాభిరామా
నిష్ఠోద్గాహాన్మునివయతత్రత్యపాపార్థయం త్వం.

౪. హార్ద్యే ఉన్నస్త్ర్యణ్వభిలజగతామాదిభూతం ముకుందం
బ్రహ్మాండానామపి బహిరితా సత్యతత్త్వం మహాంతం
వేదాంతానాం సురభిగమముపాస్తర్థ భక్తైకలభ్యం
దృష్ట్వా నశ్యేద్భవనిచయదానిర్భరానందయుక్తః.

---

* మునయఃఋషయఃత్యానుత్వ కాంచనపర్ణత్వచంద్రదేవతాకత్వాదికం యాగికా ప్రసిద్ధం.

౫. మూర్తాన్ దేవాన్ క్షణ్వ్యతి కరిగతాంగ్యా ప్రసంఘాంత్సహస్రం
పుణ్యాం చైత్యాలాంశ్చిరవ తటినీః పుణ్యకాసారకాంశ్చ
పూజాం కర్తుం వమధగపతస్సంగతాంస్త్వద్విధార్యాః
పశ్యస్యగ్రే తవ సహచరాన్ భక్తిశీలాన్ ప్రహృష్టాన్.

౬. ఏవం నీతః క్వచన సమయే సాధిపఙ్క్తిప్రతానీం
దృష్ట్వా పూర్వం ప్రవరటివిభోస్సన్నిధిం ప్రాప్స్యసిత్వం
తత్రస్థానం మణిమయమహాస్తంభసాహస్రయుక్తం
శయ్యాభూతోరగగణవిభుం మంటపం ద్రక్ష్యసీద్ధం.

౭. వాహీభూతం ఖగకులపతిం తార్క్ష్యమామ్నాయరూపం
దివ్యశ్శ్వేతం నిఖిలభువనాధీశమంద్వారపాలాన్
విశ్వక్సేనం సురిగణవరాన్ముక్తసంఘాననేకాన్
పీఠస్యాదండ జనినితరాం మానహాగోచరంత్వం.

౮. తేషాం త్వాం నిగమవిదితం సన్నిధిం దర్శయంతో
గత్వా తత్రశ్రీ విపులగుణపూర్ణాం ప్రాపయిష్యంతి లక్ష్మీం
తస్యై పూర్వం వినయసహితో వందనం సాంగయుక్తం
కృత్వా కృత్వా దృఢవినయమతిస్తిష్ఠ తత్పాదపార్శ్వే

౯. దేవి లక్ష్మీస్తవ పతిగతిం ధర్త్రి భావేన యుక్తాం
ప్రేష్యాత్రేయాత్కృపరమణగళత్కాశ్వయమిష్టభృల్లో హశ్
మాతా పుత్రం ప్రబలదురితం వాస్వమోహం ఘనమంతి
రక్ష్యోయం తే ప్రియజనవశాద్భక్తింతస్యకర్త్రా.*

౧౦. వేదైశ్శాస్త్రైర్వ్రతజనశ్రేష్ఠైమానిధిర్వారదాస్త్వ
రిద్ధం భూతం త్రివిదమితపాహోద క్షుద్రతాద్యం స్వకశక్యం

---

* ముక్తిక్ శరణాగతివిద్యలిలంట్.

శ్రీభూనీళాపరిచిత మపిస్తోతుమాకాంక్షమాణం
పాదద్వంద్వం భజ మను కురుత్వం యథాశక్తిపూజాం.

౧౧. పాదౌదృష్ట్వాసుచిరమవనీపాలకేదత్తనాదౌ
త్రయ్యంతానాంశిరసివిలసత్పద్మరాగన్నికాయౌ
భక్త్యాత్యంతంసముపచర గోచార్చయాత్వాంస్వశక్త్యా
శ్రేయఃప్రాప్తిప్రజనకరామార్జిష్ణు కుర్వశ్రద్ధాయః.

౧౨. జంఘేదివ్యే మకర సదృశేజిష్ణులోకాతిలంఘే
బ్రహ్మానందప్రద నిజ పదోర్ధ్వప్రదేశాతిరమ్యే
భక్త్యాస్తామ్రత్రి భువన గతిత్యక్తజంఘాలుభావే
స్పృష్ట్వామోదాత్పరిజనకృతింయాహికర్తుంచపార్శ్వం.

౧౩. స్వచ్ఛస్వర్ణప్రచుర ముకురాభవ్యకేజానునీతే
మోదంప్రాప్యాంసతతకలితంపుర్వతోవిప్రియాదం
సోపూర్వస్మిన్క్రమణసమయేన్యస్యపర్యంకమూరో
ద్వైత్యధ్వంసోకలన వివరే బద్ధరత్నానుబంధే.

౧౪. ఊరూవిస్తాఃకరికరవిభావ్యృత్తమధ్యామపూర్వౌ
ద్వైత్యేంద్రాణాంవిధవకరణైర్భూరిసంగ్రామరంగా
కించోర్వశ్యాజనన కరణ ప్రీతదేవేంద్రకేశ్యా
ధ్యాయస్వత్వంభవమయపరిత్రాతదాదివ్యరూపా.

౧౫. పశ్చాద్వ్యాప్తింకలయభువనస్తోమసృజ్యస్థభూమిం
వాణీగౌరీ పరివిరచితోత్పత్తివాసైకహేతుం
మాయావశ్యాఖిలజనసముద్ధిక్తసంసారమార్గం
వందస్వాగ్రేవినయవినతోముక్తసంసారపాశః.

౧౬. లక్ష్మీర్యస్మైస్పృహయతి భుజాంతం ద్రుశా స్వత్వవానే
కేశాకాశో వ్యథవనతి యస్యోద్ధ్వస్త భోరత్న రాజః
యస్మిన్మాస్త్రే ప్రకృతి విగమం లక్ష్మ శ్రీవత్సనామ
ప్రేక్ష స్వత్వం ప్రమయతి నిభో విష్ణువక్షస్స్థలం తత్.

౧౭. వాచామారమ్య త్రిభువనవిభో ర్వస్యధ త్త్రిప్రచారో వా
చామారాది ప్రబల జగతీమల్ల మాధ ప్రభేదో
ధర్మోమానాం వర వితరణే నిత్యదీక్షా ప్రసక్తా
గాధాంధ త్రింశదవనిపయో ర్దక్షిణా గ్రయాధాం.

౧౮. బ్రహ్మాణ్యానాం భువనవరిగో బ్రాహ్మణానాం జనేయుః
తద్వ్యాకారం తదర విశద త్సౌర సౌందర్యభూత్మం
బ్రహ్మాదీనాం దురధిగమమత్యాదిజానాం తదాద్భి
ర్నిత్యానందోదయిత మధిశంతి త్యదేవస్య దాస్యం.

౧౯. విష్ణోస్సార్వజ్ఞ[illegible] లోక సేవాధనస్య
స్యస్య ప్రోస్త్రా[illegible] వక్త్రసంపాదనస్య
[illegible] భార్యా[illegible]
[illegible] రాజాం[illegible].

౨౦. [illegible] ద్రాక్షా[illegible]
విష్ణోః[illegible], నిత్యలం[illegible]
[illegible] భూ
దత్యాశా[illegible] భూమ్నరారి.

౨౧. [illegible] ఘు[illegible] ప్రచారో[illegible]
నాభిః[illegible]

ద్వితీయస్సర్గః

సౌందర్యాగ్రబలమతులం కామకమాత్యస్య శేశే
విష్ణోరాస్యం గమితవద్భ్యశ్శోచకేశర్ణయాస్తం.

౨౨. ఏవందృష్ట్వా భగవతి విభాందృష్టిమాపారయస్య
గ్రీవాయాద్రిక్షిరబ్భృతిమధుకైరర్వ్యాభకైరర్వ్యాషితాంగే
రక్షాకాంతోప్యకలభువనప్రాక్షితా త్రియహాక్రై
దిక్యైరక్రైక్రకుట రచిక్రైర్ద్యోతితాకాంతరాణి.

౨౩. ప్రహ్వీభూయస్థిరవినయమత్సోదికం కీర్త్యమార్థం
వాగీశీభూతంభ్రున రవివదామ్యద్యనంవద్యశేత
త్యాప్తిక్తాశకాంజగదధిశశేప్సన్నిధానిర్భయస్సన్
దూరీభూతప్రమదనమస్థాభయాధోక్షజాయ.

౨౪. స్వామిన్విప్రోభువినసతిత్యత్వదాస్థాభిలాషీ
దుస్తైరక్తైరదితమతిర్భుక్తిభావాభిసంధిః
సర్వావస్థాన్యపి * భగవతిన్యస్తభారప్రభావా
దాస్తైయాకశ్రుతివిరహాద్యుత్పన్నానకాకదృష్టేః.

౨౫. లోకంసర్వంవిశదయనసౌత్యన్తంయతిత్యక్తే
న్యక్షలోక్షైనయమతిరభూద్భ్రమిభ్రత్యస్యభావే
సర్వాకాంక్షాటకయతయామాతుశేవిత్యభావా
ద్భృతింధత్తే న యమశయాభక్తిభావన్యదేవే †.

౨౬. నిత్యానిత్యమవిదిత చరేఙ్గారపశాస్త్రయాగ
స్త్వత్యంతేవిద్విరనిత్యతీశోదేహసంధానివృత్తిః
నిత్యాభక్తిర్భవతిభవ దీయాంఘ్రిసేవాప్రచార
దర్యాంతస్యప్రభవమశరాన్యద్దియుక్తౌఽటమాడాత్.

---

* ద్వయం. † ద్వయం.

౨౮. అగా లక్ష్యం వనశిఖరిణాం, కేవనర్వాంతకార్థం
త్వాగ్ హేతి వ్యవిధమగ దేహానిలత్స్యాగ సహైవ
ధక్షక్షి త్ర్యంవిధవయధిలో మర్త్యకూర్తాదిరూపాగ్
వర్ణ్యాత్మశ్మ్య వపురమ్య గణ్ణ్రామకాంత్యంబిధ త్రి.

అర్వారూపం ధరసిమునివాట్యాబ్జకాద్యైమరమ్యాం
గంధైః పుష్పైస్తువిరచితైః కోర్ధ పేశత్యభిక్ష్య
తీర్థైః కేచి జ్జలవిహ్వా తిభిస్త్వాం సమారాధయంతి
బ్రహ్మాణాక్షి త్వాందిశిలవపశేతేపిమప్పైర్యథ మంతి.

౨౯. పత్రం పుష్పం ఫలమపి జలం తుష్టిదం కల్పతే తే
త్వద్భాగ్యానీష్టి రతమకర యోధయుమ్యం తి సమ్యక్
ఏతద్భావం కథ మువదకే దవ్యధాపి ష్వథిభావం
దర్వారూపంతనబహుమతం సర్వశాస్త్రప్రసిద్ధం.

౩౦. శ్రీరంగం తే ప్రథమరచితం బింబ మిత్యాహ కేథా
రాక్షేః ప్రాదాద్భువి పురరయే తత్ర మిక్ష్వాః స్వైరాగ్
తద్వంశయః కులధనమితి ప్రార్ఛ్యకాయాదిరాముః
పౌంస్తాత్యయాగ్రకమయిత యాపత్పద్భిరౌ గాధి పేఽ భూత్.

౩౧. ఇత్యాద్యార్ధ్యక్తేష్యదిః ధుధి ప్రాక్ ప్రచ్యారార్వాప్యరూపా
స్పృష్టప్రాచ్యాః ఇతి దమయోళ్, భక్తవంశీలతాంగా
రారాజంతే దమవదగాం శ్రీతిదం భూరిభావం
మత్స్యవంశద్వీజవరశివాప్రాచ్యకంతం* ధవంతం.

౩౨. శ్రీరంగేశస్త్వసమయిమం పాహిపాహీతి నిత్యం
కాంచీనాథం కరివరదమత్ర్య త్రియుక్తోఽనయ స్త్రై

---

* ప్రత్యక్షప్రత్యక్షప్రత్యక్షకారణస్థితముత్ప్రాభింబం.

శేషాద్రీశం ధరణిసహితం వేంకటేశం నతోస్మి
తా క్ష్మా క్షిద్రీశం వ్యాహారిణ వృషం ధ్యాయంత్యేకరోతి.

33. బృందారణ్యే విదితయశసం దక్షకామప్రభూతం
గోవిందాఖ్యం ధరణిసహితం మాధవం బిందుతీర్థే
సేతోస్స్థానే రఘుకులపతిం నైమిశే శ్రీవనాన్యాం
కల్యాణాఖ్యం వరహరియుతం పార్థసూతం చ వక్తి.

3౪. ఇంద్రద్యుమ్నే భువనవిలసంత్ శ్రీజగన్నాథదేవం
పార్శ్వద్వయ్యాం హాలధరబలశ్రీసుభద్రాసమేతం
పార్శ్వం భో శ్రీవటవుహితహేరోహిణీతీరభూమ్యాం
స్మారం స్మారం సకల సమయం పాదయుగ్మే నతస్థా.

3౫. సింహాద్రీశం శ్రితసురతరుం చందనచ్ఛన్నదేహం
ధ్యాయన్నాస్తే కటివరహరిం సర్వదా సద్విజస్త్రా
మంథన్యా గాం ప్రోద్ధరణనిపుణం మాధవం కూర్మరూపం
శశ్వద్ధ్యాయాచ్ఛుభమతితరాం భక్తిభావేన దేవే.

3౬. ధర్మక్షేత్రే ఉర్వీశసుధర సేవామి సాక్షాత్ప్రబంతం
కాయస్యా వశ్రితజవశ్యే శేషయంతం ప్రసాదం
చిత్రయంతం నిజపరిజనం పాలయంతం భవంతం
ధ్యాయన్నాస్తే క్షేత్రవరణవిషయం మంగళాద్రౌ నృసింహం.

3౭. విష్ణుర్విష్ణుశ్శరణమితి హి ప్రార్థయన్ భక్తిభావాత్
స్థానే విష్ణుర్గమనసమయే విష్ణురాత్మా వసేత
బ్రహ్మా విష్ణుర్భవతి గిరిశో విష్ణురాఖండలశ్చ
లోకో విష్ణుస్సకలజగతీపాలకస్త్యాప్యయం త్రే.

౩౭. శక్తో నానాంజనవరహితే కేయూగజకేస్య వధూనా
సంహారార్థేష్వకరతరకేటీః క్షత్రినానాం ప్రవీణః
దేశాహేత్యాకళ్పితజదితి క్రోశకోమన్నపూర్ణః.

౩౯. ధ[illegible] క్రేష్ఠం తమపి వరయా నాస్తి ప్రత్యాగకాంతి
శ్చేత్యాప్రాస్తైర్వదవదమితి ప్రార్థనాం కాస్తికర్త
గ్రామాన్నాహేర్యథువిజదక్షమాసమాకల్పయామి
ప్రాణిన్యే న్యధుకుటిరహితంసాహీనకృత్యకేశ.

౪౦. అంతర్యామానమధవిహిత్ప్రేషిత్యంబిత్రంబడియాం
† ధన్యా గ్రిష్ఠం తలిలయిమభంజన్మయాగ్నిరక్తం
వలపారాత్యేమహాలిబితి క్రీ మాగ్యమాగాంబినాధం
ప్రవృత్యాత్మా ప్రవదవగతింసాహీనిత్యామకంటః.

౪౧ మిత్రే భూయాయ న్యవదకమలాలంబితంనిర్యకేశం
దాసోహం తేనిరతమహామిత్యూక్తం తంతం భూయాంసం
భూయోత్యర్థం ధయవిరహితంకల్పయామీతి దాదా
రణ్మహ్యమిత్ర బంధయాకో హర్యక్షింసోకుకేశ.

౪౨. శ్యామ్మాదాత్మాదిభుమధికసౌఖ్యార్తిత్రస్యవాస్త్రా
వరాహాతో క్షయకలిత త్రస్యపాదాశమంతాత్
శృద్యుత్యర్థం తమగాంగానాం కుర్యతితన్యధాతి
ధిహావకర్లిప్తధవతిముదాహ్యర్పిత స్తేకృత్యాహాదః.

---

* ల క్షీన్యామాన్యే జ్ఞాన్యమం.
† రాముకృష్ణాదయోరయః సర్వే గురవః
పాలమ్యాముక్తిర్యకృతో యామ్యోకః

౪౩. (శ్లో) రాజ్ఞీ నిజమనోరథా దయితాయా నతి క్షత్రం
యస్యాత్తా పాద్మదమనోరథానాం త్రిస్తి కా దేవతా రా
సర్వం ప్రార్థితద్ర ప్రయివసరాం వబద్ధం రత్వయా స్త్రీక
నో నికరం మనుజ దయాం దేవ, నిత్యాయసం గే

౪౪. శ్రుత్వా దాక్షిణి పాతమనా వాస్య మా రాధయా నైవ.
స్థాం త్యాత్యావక వమగరథ భాదంతవర్తాకరాపి
వర్ణాస్యాదభ్రదలమవనా బంధ రణే తురస్య
పాద్యదచి త్తం విభూతరమపాస్యత్యకే నాకథంటిత్.

౪౫. కాదాదిత్యా తామమమహారకతం శుభవద్రస్య వేకా
తామద్రి శ్వవభ్రభవరదిశాం ఛా వయ్య ప్రేమునిత్యః
ఏ కాపిపాత్యన్నిధలమన్యాదః ప్రీతయేపాద్యంజలి త్తై
భుక్తా శత్రుగ్రసుభరుగానాం జాతునకాహాయతే ఉపి.

౪౬. ధక్షుక్ష్యత్య ర్గం విరవధగవం త్వాన్న్రితేమయ్యవాభుం
"రస్త్యయం మేధవనునిరతంత్య క్తరా మామనం కః"
సంకత్ప్యక్షం వతత, ధగత, న్నాగ్రతేమ్మభ్రవేగం
తృత్యాపాకృత్ర భుమనమయాతూరా ప్రసంపారదాశాత్.

౪౭. మాదావిన్యం తమువరవారమయ్య వా ఫ్రీత్యదియ
సంపారా శ్యేమవారితబధా ప్రాద్యమానేభ్యకా త్తే
అలంబంతే భూరివిజ్ఞానం వత్స్య ద్వార్వానుమహాంతః
ప్రారయా దవస్థిరసునితయా రాజుద్రా తన్ మేంద్రం.

౪౮. పాతుం యా భూద్వ్యజవర్పదితి క్షత్రమూహాపి వాయుం
గచ్ఛత్యర్వ్యం శరః మనే త్యాంచి వా దేవదేవ
శోపా త్తత్త్వః ధమునితః ప్రాతరంభా య్యత్వా
గచ్ఛేద్వాక్వాన్యంజమతవదా రవిద్ధం ర వ్యదేవ.

౪౯. త్వం మే మాతా త్వమసి జనితా త్వం సుహృత్త్వం చ బంధు
స్తే!
సర్వావస్థాస్వపి జగదిదం త్వన్మయం విశ్వమాత్రం.
మా దేవుష్వత్వజన గణాన్ పూరకం జ్ఞానదైవం.

౫౦. ప్రజ్ఞాదిత్యం కమలనయనం శ్యామ్రకాంతం త్వదీయం

శైంకరాగ్రం దృఢచరణయోర్నామ్రకాంతం మహీశా
లోకోత్కృష్టైస్తమమమలం కేశ స్వధిత్తం పలాలం.

౫౧. కదాయా కార్యస్థకజగతీపాలకోఽపుణ్యాతిశ్చాయస్తే
యా కేశికేశృధిపతిరభూద్దేవరూపో గణస్యా
అజ్ఞాని ద్వైధునమనకేర్యృత్తకేదంద వార్థో
విష్ణుశ్చేరో జయతి ధవళ స్వర్గకిత్వయాగాద్.

౫౨. త్వత్పాదాస్తేశరణమితి యేమన్యమానోఽధృగా క్రి
ప్తాంపారాస్త్రైశరణకదశేత్యవత్స్వరూపే
ద్యాకాధూమాక్రమణవిభూతిర్బ్రహ్మాక్రాబ్రుతేశే
విత్యంమాగ్నిస్తుమమమాకే, సర్వదాహావహత్రైత్.

౫౩. నందిస్త్రైకుటపధరతమునిప్సవిష్టధాకల్పయిత్వా
విష్ణుస్తైజాన్వర్యాది జంకే విత్తరిధూశ్చేతా
గామధ్యానంశ్యావన్యమకరోద్యాద్విగాకృత్స్వాస్త్రేఽశవగ్గ
ధ్యానిష్టోకంప కువాకకాంత్యం భూతిక్షృత్యాద్వైతం.

౫౪. మేఘశ్యామం మునిమునిటంకిరణాశీయబాలం
ప్రీతత్వాంకంధ్యకమనిపదం కాస్తుధోద్యానిశాంగం
పుణ్యోద్గకేశం ప్రితసురముఖం పుండరీకాయతాక్షం
విష్ణుం వందే విమలమగణం సర్వలోకైకనాథం.

౫౫. ఏవంభూతంనళచరితమిదంశ్రావయన్తోమహాన్తః
సాక్షాదస్మాత్త్వనతిధగవాగ్ధత్రియాగేఃకుష్ఠః
దేవాస్త్వాంతేమమనన మన స్త్రీధనిత్యం త్యజన్త్యం
నిత్యాత్థధత్రయ్యధమతేసారదాద్రిశ్వస్వాహా.

౫౬. చిత్తంమత్తంనళధనతిముగ్ధే, నత్రత్తోధత్రియాగే
నిష్ఠాత్రేహాధనినిగలంమత్రాత్స్వంహిలాభే
స్పృత్రింతంత్వాయత్రధమగతోతంయోగిభిర్యోగసాత్రై
మత్యాప్నిక్షిప్తధనిధరణి, త్యక్తశంగస్వమాన్యః.

౫౭. అస్త్యేకంసవనముఃచంచిన్మహాయాధక్ష్మా
స్వంతిక్షాంగతమతిహారాత్రంచిదాకంశంక్షమాగః
నాత్యంత్వత్వాదమలమదిగామునసేవాగతేన
త్రత్యానన్నక్షిరమతిరభూద్యోగివర్యస్వసాక్షాత్.

ఫలశ్రుతిః

౫౮. యోగోత్థత్రిగ్జ్యోసుమమదాదర్శితంయఃసతేద్యా
సాక్షాద్వ్యాకంధరతమునిజ్ఞానవన్త్రేమతేమ
నిష్ఠాధత్రిఃసనమ సరసౌ శాశ్వతీమభ్యధత్తే
జన్తాన్ ద్వ్యూతి రసిధన్యాధృరాసద్ధసాధుః.

స్ఫురసంతత్పరేహాశివనీత్రగశేందుశే
కృతంహాద్యవిహందిత్యం వీరరాఘవసూరిణా.

ఇతి శ్రీమానసనందనే ద్వితీయసర్గః.

ఇతి శ్రీకాశీవీరరాఘవాచార్యకృతిషు
మానసనందనం
సమాప్తం.